

Бесіда

ZARZĄD GŁÓWNY
STOWARZYSZENIA LEMKÓW

ГОЛОВНИЙ ЗАРЯД
СТОВАРИШЫНЯ ЛЕМКІВ

РГК ІІ № 1-2 /2-3/90 КРЕНИЦЯ

МАЛЮВАННЯ РУСЕНКА

На перший позір повязаний наголовок здати ся може дакус дивний. Уж і про то, же Русенко /окрем писаня/ більше рисував, як малював, але переловшыткым про языкову форму. Крашше бы може звучало: „Русенкове малюваня“; кед бы ми о не хоцило. Лем же я не замірю писати о Русенковым малюваню, а о малюваню Ру

сенка, малюваню на окреслений кольор, ци кольоры. А же е оно барз примітывне – могу го сміло назвати бабраньом.

Аж прикро, аж болит, же в сотну річницю народжыня нашого Учителя, заміст писати о Ним спокійно, представити тото, што е ця нас істотне в Його пое- /продовжыня на стор.2/

ВОЛОДИМИР ХЫЛЯК

ГУМОР ЛЕМКІВ

Кождый нарід мае свій особливий спосіб проявліня веселости і бистроты розуму. Я не рутынуваний знавец вшыткых цивілізуваных народів – недалеко ем одышов од рідного порога; – та о ківко з прочытаных творів ріжных народів міг ем познати, найбистрийшыма числят ся Французы. Простий парижскій гамен легіцько зрозуміе дотеп, над котрым прозаічний Мадяр немало ся наголовит. Дотеп французскій е легкій а при тым глибоко обдума-ний, порываччий, розвеселячий. Англик, противно, осаджат бистроту свого розуму на вынаходжыню двозначности в словах. За примір най послужит Шекспір. Його дотеп е тяжкій, як тяжка і повільна натура Англика./.../

Роджений серед Лемків, жыючы од дітиньства з нима, і ... /продовжыня на стор.14/

ЯКА БУДЕ...

Яка буде Ватра'90? Та, ЛЕМКІВСКА!, – жадна інша! – одповіст кожый Лемко. І хтілобы ся мати таку надію, але злае ся мі чоґоси, же будеме в ній, в тий надії, – заведени.

Організаційний Комітет тогорічної Ватры, а скорше – активній го покликав – то люде, котрых діяльність, хоц знана е Лемкам, не завсе служыла іх справі. Не іде мі ту о погляды тых люди /бо треба іх вшанувати/ лем о іх пыху і нетолеранцію, брак /продовжыня на стор.6/

МАЛЮВАННЯ...

твичний творчості, треба Го найперше боронити як Лемка. А здавало б ся, же хто як хто, але Русенко оборонит ся сам. Вказує ся, же перед „Нашым Словом“ боронити ся барз трудно. Пишу тоты слова як власном кырвю, з прикусом; так ем прагнув, пририкав самому собі, не жерти ся зо створиньом, котрого мязы сут де-ревяны. Пририкав ем, та пришла мі на думку мініатура Тургенева „Воробель“. – Мале вороблятко падає з гнізда. Надбігат велике писко... „...коли раптом, зорвавши ся з близкого дерева, старий черногрудий воробель каменьом впав перед самом його мордом – і цілий насторошений, з розшукливым і жалсным писком підскочыв двараз в сторону зубатой розтвореной пасти./.../Якым величезным чудовиском повинен ся йому здати пес! Та всеж він не міг всідити на своїй високій, безпечній голузці... Сила, міцнійша од його волі, зомарила го одтамале“.

Смотрю на фотографію Русенка, позерам в його переповнены смутком очы і звідую: чом ся над Тобом, коханий наш Няню так знуцают, чом вывертают, бабрют Твою душу?

Знам добрі, кождий тото зна-с! Зато, же ес для нас Лемків коханым Вітцьом, улюбленим Учительом. І треба нам Тебе перемалювати, взяти, жебы нам остало іщы меньше; кед уж Тебе представлят як „усвідомленого“, нам не остає жадного аргументу.

Ніт, Учителю, не оддаме Тя так легко. Маленькы зме як тот воробель, але може і над нашом силом любви застановит ся да-хто, нич клапне зубами.

Переїдме до конкретів. В шты-рех за порядком /9-12/ того-річных номерах „Нашого Слова“ поміщени были дописы: „Іван Русенко – народний поет Лемківщи-

ни“ та „Іван Русенко розповіда-с“, пера Михайла Дзіндзя. І на добру справу треба бн вдячным быти Авторови за новы відомости о Русенку, бо невелиько уж люди, якы Го знали і памятают. Нич на-томіст не уповажнят Автора, або Редакціі „НС“ /не можеме повісти чья то робота – найправдопо-дібнійше обох сторін/ до тенден-ційного редагуваня творів Ру-сенка.

Не маме очевидні претенсий до блудів технічных, таких як „люде застарены“, заміст „зас-

тараны“ /Ір 9/, але „шануймо“ заміст „шануйме, „своеі“ заміст „своей“ і десятки подібных – то уж не технічны блуды. Але і тоты мож бн остаточно одпустити. Не мож натоміст лишити без коментария перередагуваных цілых фраз. Возме, дайме на то, верш „Новорічний привіт на 1930 рік“. Шеста стрічка выдрукувана так:

Не зіли нас мадяре,
Ни німці – австриякы...
Не згрызут целибатаре,
Теперішны панн полякы.

Натоміст в першодруку кін-чут ся она значно інакше:

Не згрызут целибатаре,
Ни іншы гайдамакы.

Слово „гайдамак“, ци „гай-дамака“ стало ся синонімом што-найменше в культурах пару на-родів і не конечным с видіти в

ним акуратно себе. Але кед уж Вам така форма не пасує, не дру-куйте верша нияк. Же што? Же не мож выбрати таких, котры бн Вам пасували? А не мож, не мож! Бо Русенко до шпику кости лемків-скій і лем лемківскій. На нич здадут ся, Пана Дзіндзя, такы сугестіі, як: „З 1940 по 1945 рік Іван Русенко вчителював у селі Бонарівці./.../ Тут уже він навчав дітей грамоти і розкри-вав перед ними тайники україн-ської мови“. Роки 1940-45 і фор-мы едукації того часу, включа-ючи і креничку гімназико, знаме выштыкы дост добрі. Коли зас хо-дит о Русенка, його одношыня до національных справ – дайме ся му поборонити самому. От хоцьб вершом „Боднарояне“, о якым споминате в своїм дописі, хоць не зарыскували сте подати го до „НС“. Отже, може выповниме тоту прогалину:

Писав в книжках пан Зілинскій
/Давно звали го Кобаса/
Же люд з села Боднарівкы
Інна раса, ліпша раса.

Боднарівка, Опарівка,
То потомкы запрожців,
Гварив доцент, пан Зілинскій,
Твердили і сгомосці.

/.../
Дуже з наших повірило,
Тит і правда быти може;
Хыба то уж так далеко
З Боднарівкы в Запороже?

Могли прийти запорожці
Аж за Бислок, під Карпаты
З українских черноземів,
В нашы горы бідувати.

И не вірю в тото нияк
І здає ся, же мам рацию,
Кед ем родив ся Руснаком,
Не перейду в іншу націю.

Не было бн гріхом помістити цілий верш, але е то неможливе. Має він 55 стрічок, за довгий на дану ситуацію. Та хоць деякы фрагменты треба іщы представити бо вартат. Лем може передтем па-ру слів коментария, для ліпшо-зрозумліня.

Русенко цілом силом своей волі старав ся протидіяти пере-селіню на Україну. Акуратні в Бонарівці стрітив ся з найбіль-шым спротивом. В формі реванжу написав верш. А написав го піз-но, на два місяці перед смертю,

12 листопада 1959 рока. То важний факт, бо не може ніхто сугерувати, же, дайме на то, Русенко будучи на Україні змінив свої погляди. Ніт! Русенко до смерти остав Русенком, великим, одважним, мішним. Не кождий одважыв бы ся писати такы вершы під самым носом адресата.

І перейдме уж може до „Боднарівянів“, прекрасной сатыры, переповненой тоньком іроніюм, на позір незмірно легком, невинном, а там, в глубині остром, як вістря голяка. Прошу звернути увагу на цілєве українізуваня або русифізуваня Русенком деяких слів, або фраз, не завсе означеных скібками.

Боднарівка, всім відомо — село зорганізоване;
Мало сдніст, проводырів,
Не то, што Коробсянчане.

Уж на весну, в своїм часі
Всі, як сден выіхали
І зимьков ани збіжа
Врагам в поля не лишали.

А код были уж в місті Кросні, на „вокзалі“:

Кожкий буду сой зрыхтував
З дошок, скриньок і соломы,
Ціле село в сдній купці,
А не тісно уж нікому.

Бо, знаєте, давно в селі
Пляцу завсе мало было.
А ту гнеска на пів моргу
Ціле село ся змістило.

.../
З боку буды была стайня
І корова в ній стояла.
В стайни мала пыск і рогы,
Квостом на дворі махала.

Коди зас пришов час зберати ся з Кросна в дальшу дорогу:

Потрафили в очымгніню
Нагрузити і добыток
І великы, тяжкы скрині.

„Хорошо!“ — гварит начальство
„Вот так надо, вот так нужно“
Нагрузили все дострочно,
А роботу взялись дружно.

У нас, в Советском Союзе
Трудовой народ в почете.
Вот, и хорошо, ребята —
„Мы у нас счастье найдем!“

Чи чуєте тот выкрикник, чи чуєте тот біль? Чи чытате в душы Русенка тоту трагічну іронію? А код бысте перелетіли рядками його верша „Рік 1945“?! За такы річы мож было піти гласкати білы медведі. То преці не час Горбачова. Але вернийме іщи

на хвильку до „Боднарівянів“:

Одтепер уж Боднарівка
Перестала істнувати,
Бо уж ніт там нашых „людів“,
Лем остали пусты хаты.

Боднарівку розмістили
В Станіславі, Коломні,
На Глубокій і Грабичу,
В Городенці, в Отынні,

В Чернелиці, в Росохачи,
В Шьякові і во Снятині,
І мрії їх сповнили, —
Вшиткы сут на Україні.

Присвячам Боднарівянам
Тоту скромну історію,
Кебы ся ім олдвдчыти,
Чым мя стати і як ВМЮ.
/.../ /підкр.мос —П.Т./

Вышло мі дакус більше тексту, нич мав см в задумі, прото і буду кінчыв. Лишу „реставруваня“ поміненых в „НС“ Русенковых вершы, бо треба бы было дослен передрукувати. Повім лем — Панове /і Пані/, Авторы і Редакторы — Ваша робота то знуцаня ся не лем над нами, але і над

прекрасныма професиями, якы ма-те щестя держати.

Код см быв іщи шкрабом, при-поминам сой як мама білыли стары, понімецкы куты „нашой“ хыжы і окропечні прозывали, бо выхо-дила ім на верх стара фарба.

Помалювати Русенка ся не даст. Завсе выйдут на верх зе-лено-помаранчово-сині, лемківскы кольоры.

ПЕТРО ТРОХАНОВСКИЙ

МАКОВИЦКІЙ СОЛОВІЙ

Маковицкій Соловій — так на-звано єдного з найвыдатнійшых Русинів Закарпатя — Александра Павловича. Тот талантливий поет педагог, суспільний діяч нале-жыт до числа тых великих твор-ців нашой культуры, котрых па-мят вшанувати повинни і мы — Ру-сини північных склонів Карпат. Идеология і діяльнїст Павлови-ча своїма шырокыма горизонтами выходила далеко поза круг його рідной Маковиці, обнімала ціле руске населіня Карпат, живо ре-агувала на проблемы вшиткых Ру-синів, была знана шыроко поза преділами Закарпатя.

Єден з найзнаменитшых на-родных будителів середины і другой половины XIX столітя, ко-тры в народных масах Закарпатя розвивали національну свідоміст почутя власной незалежности і свободы, шырили освіту, знаня рідной історії і культуры — Але-ксандер Павлович, одогравав серед закарпатских Русинів подібну ро-лю, яка в нас припала пізнійше Іванови Русенкови. Порівнаня та-ке приходит на думку з увагы на збіжнїст особовости творчых о-бох поетів в їх дыдактычных ду-жнях. Павлович — священник, ко-трий выповняв обовязкы сільско-го учителя і Русенко — народний учитель, з подібным зрозумі-ньом справи посвятили величезну част своїх творчых сил на про-мовляня до сердец і душ руснац-ких строфами своїх дыдактычных вершыв.

Жысме, як кебы
небо осудило,
Абы нам мудрости
солнце не світило.

.../
Ноле, уж ся, люде,
раз опамятайме,
Милы нашы діти
до школы дайме!

Так кличе Павлович, на по-добу Русенкового „Учте ся, учте Руснакы“. Саме порівнаня, жы-

чих в різних часах і в одмінних політичних обставинах двох тих поетів, порівняння, котре мож бы проводити дуже дальше, свідчить о деякій незмінности наших проблемів. Ци то буде борба проти мадяризації, словакізації, польонізації; ци то буде 150, 100, 50 років тому, ци тепер; ци почуеме заклик до шанування рідної бесіди, до права вчня в тій бесіді своїх діти, для нас за все то буде актуальний проблем - болячий, тяжкій, вынікающий з нашого довголітнього поневоління. Таки рефлексии приводит прослідження жытя і творчости А.Павловича в 170 річницю його народин.

Народив ся він 19 вересня 1819 рока в селі Шарипске Чорне коло Бардийова в родині священничий. Скоро осиротілий, виховуе ся в родині свого брата в Галичній. До початковой школы ходит во Львові, де підданий е міцний польонізації. Становило то перший крок в складным процесі накладаня ся в жыттю Павловича ріжнонаціональных впливів. Але, як ся потім вкаже, не розбило то його істинно руской душы, лем дало знаня ріжных культур і досвід в розуміню загрожыня свого народу, його існуваня без власной народной школы. Гімназию кінчят в Бардийові, де познае словацку бесіду, а потім вчят ся реторикы, поетикы і філософії в Мішкольци, де занятя ведены сут по мадярскы. Рівночасно самостийно студие литературу польскых, німецкых, рускых авторів. На час перебуваня в семінарії в Трнаві припадат початок його поетичной творчости. Характерне е то, же вчений в ріжных обчых мовах, свої першы поетичны пробы почынат в рідній бесіді. Е то уж выстарчающим свідощтвом його високой національной свідомости, яку, незалежно од несприятючих обставин так скоро выпрацював:

Горо мила, Маковице,
ты Русинів мати,

Я на тобі храм народний
рад бы-м збудувати.

/.../

Видиш, Боже, же мій народ
до пропасти падат,
От пропасти го хранити
серце мос жадат.

По закінчню богословскых студий в вертат Павлович в свої рідны страны. В 1848 році приймуе священничий сан, але не обнимат ниякой парафії, вчят часо-во діти в аристократичных родинах, што дае му можливість користаня з добрых бібліотек і розвиват педагогичний досвід. Два роки пізнійше, поглиблений на становиско епархіального архівиста і протоколянта, осідає на коротко в Пряшеві, де ма можливість зблизити ся до патріотично настроеной частини пряхівской інтелігенції. Великій вплив мае на него знайоміст з Александром Духновичом - головным народным провідником тамтых часів. Пошырена мадяризация, брак належной

АХ, Я БІДНИЙ, НИЧ
НЕ МАЮ ЧТО ЖЕ ВАМ
МАМ ДАТИ, КОЛИ СКУПА
НИЧ НЕ ДАЛА ЗЕМЛЯ
НАША - МАТИ

освітн, велика оїда на селах, выштко того дае застрашающий образ Закарпатя. Єдиний ратунок видят будителі в непосредній просвітительській праці межде на-родом. З тых то головно взгля-дів выпросив Павлович посаду па-роха в селі Біловежа, де оселившы ся в 1851 році, прожыв 13 років. Тот час в жыттю Павловича то передовшыткым повна одданя і

великой активности педагогична і просвітительска діяльніст. Веде ей священник - поет з великым поводжыньом. Вчят діти рідном бесідом. Не маючы підручників, сам старат ся творити тексти для діти, з котрых могли бы ся они вчети. Зообраз их в книжку названу „Лісенником“; аж і рахунків можут навчыти ся діти з його вершів:

Знаю осем написати,
Дві обручечкы связати,
Отже 8 мам!
Я барз дуже знам...

Свою педагогичну діяльніст пошыряв Павлович на выштыкх селян, молодых і старых. Критикуе пияньство, неучтво, мадяризуваня ся, еміграцию до Америки, чо-го слід легко найти в його поезиях. Сут они літописом жытя Закарпатя, сут доведіньом вразливости Павловича на выштыкы народны справы, доведіньом великого патриотизму.

В 1864 році остає Павлович перенесений до Свидника, де прожыват своїх остатніх 36 років. Ту продовжує свое біловежске ді-ло не тівко уж в непосредній учительській роботі, бо такой не веде, але в своїй творчости поетичній і в живій участі во выштыкх народных проблемах. Знаня сут його діяня як меценаса народной культуры, м.ін.презначат він значну кількіст гроши для составителя народной історії. Єне в великій пошані народу. Е то період його найбільшой творчой активности. Штораз частійше появляют ся його вершы в періодыках, так закарпатскых, як і галицкых та буковиньскых. Єднак більшист його творів остало в рукописах, якы в великій часті vydано уж по смерти поета, котра наступила 25.XII.1900 р.

Лишыв по собі Александр Павлович не лем літературний доробок, але передовшыткым овочы своей діяльності серед народу, котры становлят о його дотеперішнім існуваню.

ОЛЕНА ДУШЬ

ЯКА БУДЕ...

пошанн для люди, котры думають інакше. Організаційний Комітет - то в абсолютній більшості люди, котры творили колишній апарат Лемківської Секції давнього УСЖТ, скуплені тепер в новій організації "Об'єднання Лемків". Організація та, - як бесідує сден з ей членів на ламах "Лемківської Сторінки" - є лем сдином! правдивом. О Стіваришню Лемків, котре діє уж од квітня 1989 р. не виражат ся за гарді, бо і по што? Преці там сут лем невідомі Лемки і агенти СБ!

Але вернийме до Ватры. Коли ся родила /было тото іщн в стані военным/ не было при ній тых котры на вшыткы стороны свѣта, а уж найбарже в Америці і Канаді голосили, якн то они маут за -слугы в ратуваню і розвиваню лемківської культуры на рідній Лемковині. Може і маут, але то не они підняли труд і ризико звязане з організаціом Ватры. В тамтѣх часах не было то барз бе -зпечне. Людми, котры розпалили тот народний оген были лемківскы поеты і діяче культуры: Володислав Грабан і Петро Трохановскій, тепер діяче Стіваришню Лемків. Помагали ім в тім керівництво і членн ансамблю "Лемковина". Ансамбль "Лемковина" бѣв тіж сдиным властителюм Лемківської Ватры. Бѣв, бо уж того рока не буде. Ватру переяло під свою "опіку" Об'єднання Лемків. Яким правом? Того не знам, хыбаль правом "кадука", але так записало собі в статуті і уж! Але одночасно на вшыткы стороны голосит, же Лемківска Ватра не може быти ничийом власністю, а уж не дай Боже -Стіваришню Лемків, бо... Аргументы, якыма послугуют ся членн Об'єднання Лемків вымѣнив ем кус выжше. Што-правда, формальні Ватру організус Комітет, але так ся якоси дивні "зложыло", же в його склад гвошли головні членн ОЛ. Мали

в ним быти і діяче зо Стіваришню Лемків /згідні з постановом зобраня з 24 серпня 1989/, але завдяки відповідній МАНІПУЛЯЦІИ так ся не стало. Підкріслям ту слово "маніпуляція", бо ужыто го парукратно в "Повідомленнях в справі "Ватри-90"; поміщаных на "Лемківській Сторінці" і на інших сторінках "НС", дитую: "У зв'язку з різними маніпуляціями нового об'єднання, Стіваришню" відносно організації і проведення "Ватри-90"...". Не можеме ствердити з абсолютном певністю о кого Авторам "Повідомлення" ходило, бо слово "Стіваришню" нич нам не выяснят. Можеме лем ся додумувати, же ходило ім о Стіваришню Лемків. А кед бы уж так, не годни мы зрозуміти чом ся бояли выречы повне звучаня його назвы. Ци-ж бы были в дачым не в порядку?

Так, як ем повів выжше, на зобраню з дня 24 серпня 1989 р. усталено, же Лемківску Ватру '90 буде організував спільний, але незалежний Комітет, котрий буде зареєструваний і мав буде власний статут/до Комітету гвошли в рівнім числі представителі Стіваришню Лемків, Лемківської Секції УСЖТ і люде не будучы в жадній з тых організацій/. Але діячам давной Лемківської Секції такий оборот справы ІІІІ не одповідав. Скликали на ден 30 грудня 1989 р. зобраня, на котрым запрошени членн Стіваришню Лемків становили бы... 10%. Видячы такий оборот справы, керівник Ансамблю "Лемковина", Ярослав Трохановскій, відповіднім писмом, переказав організацію Лемківської Ватры тым, котры ей створили і фактычно вели. А же люде тоты діют актуально в Стіваришню Лемків, згідно зо своїм розумлінюм справы і принятыма засадами, переказали діло організації Ватры Головному Зарядови СЛ. Головний Заряд приняв на себе тоты обовязкы, бо як міг поступити інакше. Більше - заакцептував навет склад Орга-

нізаційного Комітету Ватры '90, выбраного на "демократычным" зобраню з дня 30-го грудня.

Та "Об'єднання Лемків" /так хыбаль належыт поправно писати його назву, о ківко, згідно зо статутом послугує ся печатками в языку українськым/ памятало о "грушках в попелі". Не діяло на домір само. Згідно з потвердженнями інформаціями, уж в кінці тамтого рока о дотацію на організацію Лемківської Ватры вступив до Міністерства Культуры... Союз Українців в Польщы.

Ждыннєне - добры газдове. Знают, же зробити дашто мож вгвдн коли сут грошы. І зробят! Ватра буде прекрасна і богата як николи. Буде дуже ансамблів, буде ... весело і файні. Яка шкода, же аж тепер. Преці грошы, і то в твердій валюті были уж тамтого і передтамтого рока. Але выкорыстати їх не мож было на... ЛЕМКІВСКУ Ватру.

Родит ся звѣданя: кому приписати маніпулюваня словом "маніпуляція"? І друге: хто наравду організує тогорічну Ватру? Організаційний Комітет, ци Об'єднання Лемків? Кед так, щиро і наравду /не на папері/- тот перший, то, вшытко в порядку - жычу му сповнив вшыткы свої замѣры. Зас керівництва Об'єднання Лемків хочу ся звѣдати, коли ма -е замѣр zorganizувати свою "Лемківску Ватру"/згідно з тым, што записало сой в своїм статуті/? З охотом на ню приду, а за білет заплачу подвійні /навет в дулярах/.

АНДРІЙ КОПЧА

П.п.

Згідно з довголітньом традиціом, як Лемко Року 1989, мам запалити тогорічну Ватру. І зроблю тото для пошанн тых, котры мя выбрали, як і для пошанн інших Ватрян; хоц як і будучий Головний Заряд Стіваришню Лемків не признаю в світлі правным і моральным законности Організаційного Комітету. Та іщн раз жычу му, жебы ся повело перепрывадити Ватру згідно з принятым пляном і мам надію, же буде она - як писав в 5-ым "Голосі Ватры" Петро Муранка - іщн раз ЛЕМКІВСКА!

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВСЬКОЇ ВАТРИ В СВІТЛІ ДОКУМЕНТІВ

NACZELNIK GMINY
w Uściu Gorlickim
województwo nowosądeckie

Uście Gorlickie dnia 26.07.1983 r.

STATUT

ZJEDNOCZENIA LEMKÓW
DECYZJA

Rozdział I Postanowienia ogólne

Uście Gorlickie dnia 3.07.1984 r.

§ 1 Na podstawie art. 8 ustawy z dnia 17 kwietnia 1989 r. o zgromadzeniach /Dz.U. Nr. 20, poz. 89, pkt. 5 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie statusu naczelnika gminy po rozpatrzeniu podania Zespołu w Bielance z dnia 15.07.1983

DECYZJA

z e z w a l a m :

1. Terenem działania Zjednoczenia jest teren Uściu Gorlickim i okolicznych miejscowości.
2. Siedzibą władz naczelnego Zjednoczenia jest Krynica ul. Kraszewskiego 36/3.
3. Zjednoczenie używa pieczęci naczelnego Zjednoczenia. Naczelnym organem jest Zarząd naczelnego Zjednoczenia.
4. Zjednoczenie ma prawo wzywać do zgromadzenia w formie imprezy kulturalnej w Uściu Gorlickim. /Czarna/
5. Zjednoczenie może prowadzić działalność kulturalną i oświatową w imieniu Zjednoczenia. Przewodniczącym Zjednoczenia jest Zarząd naczelnego Zjednoczenia.
6. Zjednoczenie jest otwarte dla wszystkich Lemków. Przewodniczącym Zjednoczenia jest Zarząd naczelnego Zjednoczenia.

Rozdział II

Celem Zjednoczenia jest działalność kulturalno-sportowa i oświatowa w skupiskach społeczności Lemków.

1. W oparciu o liczne powołania i prośby.
2. Otoczyć troską zabytki architektury, malarstwo, muzykę, twórczość i sztę, w szczególności zespół "Lemkowyna" i Region Lemkowskiej.

ZESPÓŁ PIESNI I TANCA
„LEMKOWYNA”
z siedzibą w Bielance
33-311 SZYMBARK
woj. nowosądeckie

Bielanka, 1990.01.10.

Stowarzyszenie Lemków
Zarząd Koła w Krynicy
33-380 Krynica
Skryt. poczt. 123

3. Wpływać na rozwój nauki i sztuki.
 4. Popularyzować amatorski sport i rekreację kulturalno-oświatową.
 5. Inspirować badania naukowe i artystyczne.
 6. Corocznie organizować imprezy kulturalne i sportowe.
- Zjednoczenie realizuje swoje zadania do nas o przyjęciu patronatu nad imprezą. Zespół P i T "Lemkowyna"
1. Organizowanie spotkań kulturalnych, wieczorków literackich i zabaw tanecznych i spotkań dyskusyjnych.
 2. Organizowanie kursów oświatowych i spotkań dyskusyjnych.
 3. Inspirowanie nauki języka ukraińskiego w szkołach gdzie zamieszkuje społeczność lemowska.

ПИСМО СТОВАРИШНЯ ЛЕМКІВ
ДО ПРЕМЕРА РІЧПОСПОЛИТОЙ ПОЛЬСКОЙ

STOWARZYSZENIE LEMKÓW
Zarząd Zolotycki
80-220 Legnica, ul. Jaworska 8
Skrytka pocztowa 100

Legnica, dn. 26 kwietnia 1990 r.

L.dz. 20/ZZ SL/90

Szanowny Pan
Tadeusz Mazowiecki
Premier Rządu
Rzeczypospolitej Polskiej

Dnia 17 kwietnia 1990 roku minęła kolejna, już 43-cia rocznica podjęcia przez Prezydium Rady Ministrów Polskiej Rzeczypospolitej ludowej uchwały, na mocy której została wysiedlona z terenów południowo-wschodniej Polski od wieków tam zamieszkała ludność ukraińska i ruska.

Również Lemkowie, uważający siebie za Rusnaków, zostali objęci tą akcją, znaną pod nazwą Akcja "W". Nosiła ona znamiona stosowania zasady zbiorowej odpowiedzialności za działalność Ukraińskiej Powstańczej Armii i praktycznie kładła kres istnieniu na terenach Beskidu Niskiego zwartej społeczności lemkowski. Przez pierwsze lata po wysiedleńiu na Ziemi Zachodnie i Północne była ona pod ścisłą obserwacją Urzędu Bezpieczeństwa, nie miała prawa powrotu w swoje rodzinne strony a nawet możliwości swobodnego poruszania się po terenach, na których aktualnie zamieszkiwała. Szczególnie ponurą sławą wśród Lemków okrył się obóz przejściowy w Jaworznie, do którego kierowano bezpośrednio z transportów ludzi posadzonych o współpracę bądź sprzyjanie UPA.

Rok 1956 przyniósł pewne zmiany w życiu Lemków. Mogli oni już wracać na swoje rodzinne ziemie, ale na normalnych zasadach obowiązujących migrującą ludność, tzn. wykupując swoje własne gospodarstwa od osiedlonych tam po 1947 roku Polaków. Nie mogli natomiast zrzeszać się, chyba że w ramach Ukraińskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego.

Dopiero rozpoczęta w ubiegłym roku demokratyzacja kraju pozwoliła nam na zarejestrowanie w dniu 7 kwietnia 1989 r. własnej organizacji pod nazwą Stowarzyszenie Lemków. Żywimy nadzieję, że był to pierwszy objaw dostrzegania społeczności lemkowski, jej potrzeb i problemów przez władze.

Najbardziej jednak widocznym tego przejawem byłaby rewizja zasadności uchwały z dnia 17 kwietnia 1947 roku. Uznanie jej przez władze za bezpodstawną byłoby moralnym zadośćuczynieniem krzywd wyrządzonych Lemkom w ramach Akcji "Wisła". Akcja ta i jej późniejsze skutki są do dzisiaj tego dnia źródłem rozgoryczenia i poczucia niesprawiedliwości - ści wśród społeczności lemkowski. Spotęgował je jeszcze bardziej obowiązujący do tej pory dekret Rady Państwa z dnia 27 lipca 1949 roku, który postanawiał, że państwo przejęło niepozostające w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskie położone w województwach: krakowskim, rzeszowskim, białostockim i lubelskim. Kuriozalny charakter tego dekretu polegał na tym, że jednocześnie do 1956 roku istniał zakaz powrotu przesiedleńców na tereny, z których zostali oni wysiedleni. Szczególnie wiele emocji wśród Lemków budzi sprawa zwrotu lasów bądź ekwiwalentu pieniężnego za ich dotychczasowe użytkowanie przez państwo.

Opowiadamy się za rozwiązaniem tego problemu zgodnie z prawem i w duchu poczucia sprawiedliwości społecznej.

Żywimy nadzieję, że wśród tak wielu powszechnie znanych problemów, którymi zajmuje się aktualnie rząd, na czele którego stoi Pan Premier, znajdzie się także miejsce i na te, które pozwoliliśmy sobie poruszyć w naszym liście.

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący
Zarządu Stowarzyszenia
Andrzej Kozłowski

НОВИЙ АНСАМБЛЬ:

ЛЕМКІВСЬКИЙ НАРОДОВИЙ ТЕАТР

Замір написання драми „Одтяте коріня” народився на Лемківській Ватрі - Бортне '87. Было то в часі забави в субітно ніч. Стояв ем при естраді і видів як част люди гулят на нерівнім кавальци луки, а дуже більше стоїт на горбочку і призерат ся то -му. І втовды подумав ем сой, же тым тисячам, найчастійше молодих люди, належнт ся в таку ватряну ніч дашто більше, як лем забава. Бо преці прихали они з цілого сьвіта, жебы взяти участ в сьваті лемківской культуры, по -знати землю своїх родичів і дидив, подыхати повітрійом, котре на тым-же цілым сьвіті дарувати може лем Лемковина. Але прихали тіж глядати сьвіта, котрого уж нес, котрий одышов на все в 1947 році. „А якбы воскресити тот сьвіт?” - подумав ем. І так ся зачало.

На початку писання драми ішло мі барз тяжко, уж і про то же з натуры ем барз лінивий. Ніч дивного, же минула іщы една Ватра, а я написав лем пару карток. На шестя нашов ся Лобрий Дух, котрий натхнув мя з таким силом, же уж на початку листопада 1988 рока скінчыв ем цілу драму. Але тото было...найпростійше. Тепер мусів ем найти люди, котры заграют в мой драмі. Не было тото легке, бо в місци, де мешкам, Лемків нес, а дагде інде тіж не знав ем їх за дуже. Але завдяки тым, котрых ем знав як тіж тым, котрых ем познав, за місяц повело ся мі зобрати цілу

Шановна і Дорога
Редакційо „Бесіди“

- лист мій другій:

Я ЗНАМ СВОЄ

„Нехай лемки залишаться лемками, на початок це вистачить, решта прийде згодом“/„Зустрічі“ № 19/1/, стр.25/.

Чогоси припомнули ся мі часи страху, сталіновські часи. Згодом, значить - може заран, або за рік, або... І што то таке прийти має?!...

„Лемківщина“. Для знищення ми були одне“. Там же, стр. 20.

Ні, не одне, бо Ви мали УСКТ і „Наше Слово“, а ми ніч! Ані куточка, в котрым могли бы молоді Лемки побесідувати по лемківськи. А было бы втовды барс здорово, бо пані, інтелігентні Українки не мусіли бы ся так окропечні денервувати: „Тут домівка УСКТ і треба говорити літературною мовою, а не говірною що це за примітивна інтелігенція?“ Вам милий і дорогій материнській язык, то прошу собі уявити, же Лемкам - тіж.

- То давни часи, погани часи - повісте.

Товды певно однотували в Києві, Варшаві, на Кремлі в яких домівках УСКТ, при котрых столиках бесідуєт по лемківськи.

Тепер новы часи, крашшы часи. Сядеш собі на Ватрі, дайме на то, 1989 рока, нехотячы коло друзів Українців і ніч уж не чуєш ватрянного, лем самы крытычны увагы однісні вшыткого, што лемківське і вшыткого, што роблят Лемки.

- Як вони говорять, як полонізують, як підлизуються, що за примітивізм?

Невыгварена одповід:

Ци Лемки мали такы обставини, жебы лемківській язык не был примітивний? Ци мали пункти вчіння лемківського языка, так як Вы українського, ліцей лемківський, як Вы українській, факультет лемківського языка, так як Вы українського, газети ітл.?

Підлизуєме ся - гварите? А Вы? Была ем зышлого літа, на Петра і Павла в Креници, на греко-католицкій Службі Божий. Можете Вы ся підлизувати, можеме і мы. Маєме тепер і до того рівне право.

Не налітую на греко-католицкє, не зрозумійте мя жлі. В нашым вільным сьвіті повинни быти і православны і греко-католики і іншы віры і не-віры, а цивілізованы люде повинни шанувати друг друга і його віру, ци не-віру.

Зорганізуйте „Українську Ватру“ нпр. в Люблінськым, я приїхам і буду ся барс і голосно дивувала, же на „Українській Ватрі“ вшытко по українськи. Ци яко гіст, я ся гарді заховам?

На остатній Лемківській Ватрі молоді Українці демонстрували українськи народовы символы. Потім гварив Ванцьо до Ванця:

- Хто зна, ци як не надуют дакого вітру, то выйде „історичні высвітлене“, же то Лемки зорганізували „націоналістичне підпілля“. Інтересно, ци Українці - братя повіли бы товды, хоц по тихи: „ми з лемками оден нарід“, так як голосно тепер кричат. А што не выдумуют на тото молоде, парумісячне немовлятко, Стотаришныя Лемків /допис надішов до нас в серпни тамтого рока - Ред./ . Од квітня, а як прудко і ківко понавішали уж на ним русофільства, москофільства, сепаратизму?! /.../

- Знаш што, Ванцьо, як ся так наслухам, начытам о москофільстві, сепаратизмі од Українців, то ся мі здає, же то о мі пишут, бесідуєт.

- Не відомо, ци уж ты не зачыслили до дакой групи „ворогів“?

- А на якій підставі?

- А ци ім потрібна підстава? /зас чогоси припомнув ся мі класичний сталінізм/ На Лемківськи Ватри іздил? Іздил! По лемківськи бесідуєш? Бесідуєш! Ліпше

пишеш по рускы як по українськи? Ліпше! І вистарчят! За довго ходив ес до школы, жебыс закінчив лем підставівку, то быс не писав ліпше по рускы як по українськи.

В квітни зареєструвано Стотаришныя Лемків і зараз, в квітни надрукували в „Зустрічах“ /відносно УСКТ, „яке має тут багато гріхів на совісті“/:

„Т.зв. чисті українці повинні дещо критично глянути на себе й позбутися певної, назвімо її так поганой звички дивитися на лемків, на лемківське, як на щось другорядне, менш вартісне“/стр.25/.

Барс было потрібне Стотаришныя Лемків. Перше кед даякій Лемко сьмів зауважыти тото саме што „Зустрічн“, то што з ним не вырабляли братя українці, кым і чым го не нищили. Бояв ся, жебы ся му часом во сні школа лемківська не приснила.

Таке, нехотячы, чула ем од Українці о Лемках:

- Він говорив по українськи.

- Але як при цьому повіками кліпав, мабуть зі злости.

- Але він співав /ходило о українській гимн, на фестивали в Сопоті/.

- Де там співав. Хіба щойно губами ворухав!

Видил, Лемку, жебыс як крас бесідував по українськи і з наголосом і найголоснійше сьпівав гимн - і так тя обсьміят.

Школа, побесідувала бым сой часом по українськи /знам праві перфект/, але не буду; не знам як і коли кліпают мі повіки.

З поважаньом -

ФЕВРОНІЯ

/таке імено принеслам собі в ден народин/

П.С.

Підписую ся лем іменом не прото, же ся бою. Своє то я уж одтерпіла, за лемківське і українське; уж од 1947 рока! „Не бав се з тми всьцекльми українськімі мордерпами, выгонь их“. Товды мала ем пят років і товды школа мі было лем той незакін-

ченой забави, але тоты слова не могу забыти до гнеска.

Потерпіла ем за руске, православне, греко-католицке, за УПА в Бещадах... За статьи пресовы, котры читала ем і не читала... /.../

Бідний тот Лемко, як сліпий в коморі! Як бы і де бы ся не рушыв, зараз летит му дашто на голову, жебы так пожити спокійно, здорово, без комплексів, без цваків в психіці, серци і душы. Без цваків од чужых і своїх.

Підписую ся лем іменом, бо не хочу, жебы „Зустричы“ брали од мене інтерв'ю, ...ани інчы інтерв'ю. І не хочу жебы робили з мене на силу лідера москофілів, русофілів, сепаратистів, або хто зна іщы кого./.../ Я лем человек, мешканец планети Земля, якій має право сам выбирати тото, што ся му подабат.

Декотры забывають о тым фундаментальным праві человека. Або будеш такій то а такій, або... Сталіновскій метод зганяня ріжними способами вшиткых на „єдну радісну і праведну дорогу“. За тот підступ люде Землі уж сталінізм осудили. Таким підступом здають ся мі слова зацитуваны на початку мого листу. Барз хотіла бым, жебы ся мі лем здавало.

Люде, од котрых пожычыла ем „Зустричі“, то чесны люде. Мають українську свідомість і щиро хотят, жебым і я мала українську свідомість. Але я знам свое, ходжу своіма стежками, бо ся мі товды здає, же я вільний человек і іщы Русин. /.../

Пишу прото, же ся мі барз не подабат ТАКА забава; она для мя так само страшна, як тамта незакінчена забава, коли мала ем пят років. Така дітиняча забава - обмітуваня болотом, Українці Лемків, Лемкы Українців, греко-католики православных і православны греко-католиків, і так дальше і подібно. Дайме сой уж спокій з том забавом, бо як ся потім призримо на себе. тре-

ба буде плакати зо сьміху і стн-ду, або сьміяти ся зо стыду і плачу. Через вікы не будеме могли о ній забыти. Най кождий іде спокійно своїом дорогом через жытя до неба, ци де хоче і най буде на ній чесний і щасливый. Шануйме, я Вашу, Вы мою до-рогу і помагайме друг другу, бо то барз чловеке і, конец-кінцом - найважнійше.

Февронія

П.С. 2

Шановний Пане Редакторе „Зустричей“! Особисто я Вас шаную і думам, же Вы мудрий человек, щиро пишу і щиро Вам бажаю все-го найкращого. І щиро буду ся разом з Вами тішити, так як плачу разом з Вами од 1947 рока в єдним кітлі, до якого разом нас шмарено. Разом тіж мусят нас з него витягнути, але потім я з Вами разом не піду. Я піду на свою рідну землю, а Вы на свою. Будеме шанувати друг друга, хоцбы во імя 42 літнього спільного пекельного кітла /в котрым Лемкы занимали гірше місце - а за што?/. Вы будете чесно садити на своїй рідній землі свої красны і благородны квіты, а мы чесно на своїй, свої, красны, благородны квіты. І особисто Вас прошу, як уж не можете інакше, то хоцкі не ниште /ани своїма руками, ани не своїма, ани отверто, ани методом паука/ Лемків, їх культури і языка. Не помагайте, котры Лемкы /з походжыня/ захотят, най сами допчут рідне, материнське.

Жебы потім за ...десять років Ваш наступник не мусів зас перечисляти гріхы „чистых украинців“. Для чыстого самозадово-ління може Вам тото і выстарчыт але...

З поважаньом --

ФЕВРОНІЯ

Од редакції:

Щиро дякуєме Пані Февронії /імено і званя зване редакції/ за допис і такой перепрашаєме, же - зо зрозумілых взглядов - мусіли мы його скоротити.

РУСНАКЫ З БАЧКЫ

В північно-східній Югославії, на терені Автономічної Республіки Войводины мешкат гнеска 30 тисячы Руснаків. Нашли ся они там в XVIII століть, коли по вну-трішних війнах Мадярів протыв Габсбургам і пізнійше, війнах австрійской державы з Турками, бы-ли заселяны попалены, опустошены села гнешной Бачкы.

Причыну переселяня ся Руснаків так описує доктор Федор Лабос, історык руснацкій: „Дідове нашы зохабили свои жени і гледали нови панства, як на си-веру, так и у южных часпах те-дишней ошлебодзеной Мадырской, бо думали же и то лепше, як оста-тац на старим месце и далей ше мучит, робит и ніч не заробит.“

Так то, з причын економіч-ных, Руснакы лишали свої горн і в 4-5 тисячных групах зачали вандрувати. Більша част емігран-тів переселила ся початково до міст полудньовой Мадырщины - Ше-гед, Бекеш, Сентеш, Сарвош, Дю-ля і Мако. Найбільше до того остатнього, де уж в 1728 р. по-кликано греко-католицкс церкві-не дружство. Такы організації існували пізнійше і в інших мі-стах, де лишили ся Руснакы. Бе-це як половина вандруючых не і-хала уж дальше, лем звязала ся на завсе з тьма містами. Іщы пе-ред II Світовом Війном існували в них спомненны перківны друж-ства, хоц цілковито уж змадыр-зуваны.

По підписаню мирной угоды з Турками в 1738 р. Бачка перес-тала быти головном воєнном до-рогом протыв тым же Туркам. Рус-накы замешкуючи в містах полуд-ньовой Мадырщины зачали зас ван-друвати. Переходили Тису і осе-ляли ся в Бачці. На жаль, подібно, як част Руснаків, котра ли-шлыла ся в містах мадырских і там змішала ся з іншима народа-ми, так і тепер, дуже з тых, ко-тры перешли Тису, порозходило ся

на різні страны. Так описує то-то др Лабос: „Таке селене то ище не колонизация, але блукане, гледане дзе и кадзи би було най-лепше, найприкладнейше, наймирнейше жиц и сновац нови дом. О організованей колонизациі ту ище нет ніякого шліду.“

До 1751 р. переселяня ся Ру-снаків до Бачки не было згідне з правом, а толеруване лем з огляду на велику потребу рук до праці /держава маючи на увазі стратегічне положення тих земель волила заселяти їх Німцями/. В спосіб zorganizований найвече Руснаків переселило ся зо старых сідиб, з комітатів Земплин і Шарш. В 1751 році до сдного лем села – Керестуру /найстарше село руснацке в Югославії, гнеска мале місточко/ пришло того рока 100 родин. Не знаме як дуже Руснаків мешкало уж товды в Бачці. В самым Керестурі могло быти 200 родин. Статистыка з 1766 рока бесідує о 278 родинях там мешкающих.

В 1751 році з групом оселенців пришов тіж греко-католицкій священник Іларіон. Того рока побудовано церков в Керестурі. Більшист Руснаків была звязана – як бесідували – зо зьєднаном церквом. Были тіж еднак медже нима стары прихильники православія, котры дали о собі знати, коли переселенці дішли до земель православных Сербів. Австрійска держава не заміривала присмотрювати ся як Руснакы притіганы сут до православної церкви. Декотрых оселенців примушано до складаня того роду о-свідчєнь: „Ми долу подписаны ви-дали зме тот реверс и писмену обовязку, и з исти зме дали до знанія каждому на кого ше то одноши, же не будземе нігда роз-правяц о вири, нешор, зваду, крик – лярму започинац, пре богослужене на други валали не будземе ходзиц. Священікох, котрых владица у Мункачу послал, а-бо их пошле, од тераз будземе,

як наших опох и духовних и ду-ховних пастирох почитовац, а кед би даеден спомедзи нас ин-шак поробел, най будзе по едно-рочним гарешту и 100 палицах ви-гнати з Бачки“.

В році 1771, в селі Коцур побудовано школу, в котрий пер-шым учительом був Андрий Гоч. В Керестурі, де діти в шкільным віці было товды 300, школу по-будовано вчаснійше, але вчыло ся в ній лем 30 учеників. Сто, з гором років пізнійше /1888/ в Ке-рестурі діти в шкільным віці было уж 767, а вчыло їх 4 учи-телів. Наука языка оперта была товды на підручнику А.Духновича

„Книжиця читальная для начинаю-щих“. Звязки з Пряшевом і Ужго-родом были барз міцны. Руснакы з Бачки іздили там вчыти ся, од-тамале привозили книжки і газе-ты /„Неділя“, „Наука“, „Соловей“, „Мисионар“/, едны писаны – як радили – на ужгородским діалек-ті, іншы, в українским языку. „Рускей свідомости вельо допо-могли и першы рускы читальні, дзе ше читало тоти и други ча-сописи и книжки. Читальная у Керестуре отворена 1870, а у Ко-цуре 1878 року“, пише др Лабос

В 1868 році введено право, котре підпорядкувало державі

вшыткы прицерківны школы. Русна-кы операли ся тому, не хотіли, жебы їх діти вчено по мадярски. Еднак до кінця столітя лем в двох селах лишыли ся руснацкы школы. В едным з них – Коцурі – мешканці о-свідчєли: „Готови зме дац и остатню кошулю, лем да и далей затримаме руску школу“. О-пір против мадяризации продов-жав ся серед руснацкых діяти аж до Першой Світової Війны. Потім, по війні, Руснакы нашли ся в границях новой державы – Коро-лівства Сербів, Хорватів і Сло-венців /потім змінено назву на Югославія/. Кожда нация замеш-кующа тоту державу мала право зберігати і розвивати свій язык і культуру. В липци 1919р. в Но-вым Саді мав місце зьїзд пя-чи руснацкых. Бесідувано о тым, який язык має быти використаний в книжках і газетах печатаных в Бачці. Делегаты села Коцур го-лосували за українским языком. Переважыло еднак становиско се-лян з Керестуру, котры хстіли використаня місцевого языка. Для проваджєня праці освітової по-кликано Руске Народне Просвітне Дружество. В 1923 році введено до шкіл граматыку оперту цілко-вито на місцевым языку. Од того часу язык Руснаків з Бачки роз-винув ся так, што тепер є ціл-ковито одрубным літературным я-зыком люди, котры сут едном з наймолодших і найменьших наций.

Гнеска не лем печатают свої книжки і газеты /штоденны, лі-тературны, науковы, ци для ді-ти/, але тіж Радио Новий Сад на-дас авдїциі по руснацкы. Язык тот с языком вчыня в початковых і середніх школах, а в Новым Са-ді, на тамтишнім університеті отворено уж лекторат руснацкого языка. Кожного року в червци ма місце в Керестурі великій фєс-тиваль, на котрий, як і на нашу Ватру зьїжджают ся Руснакы з ці-лой Югославії, де лем жиют.

БОГЛАН ГОРБАЛЬ

НЕ ЛЕМ МЫ

В перший „Бесіді“, кус припадково спомнув ем о Ятвягах, на -роді з групи балтійських, які вгыгнув в добі пізного Середньовіча. Якке велике было мое зачудуваня, кед принесла мі почта /дякую!/ пару номерів видаваної в другым обігу /СССР/ газети „Балесы Полісься“, а там прочитав ем, же Ятвягы... жыют!

Не сут то в повным розумліню, кед добрі думам, тоты Ятвягы, якіх вшыткы знаме з історії Середньовіча. Ёне в кождым буд разі нарід, які самookріслят ся іменом „Літвєгы“. То Полішукы, о котрых зо змінным і дост неокрісленым шестьом быт ся од давна Українці і Білорусы.

Тых же знаме уж дакус з передвоенных публикацій як племя з аспіраціями народу, але тоталітарна пропаганда недавно одшлых часів заглушала так skutочно голосы іх самых, што о них - од них, маме шестя чути /може лем я такій до заду/ першыраз. Штоправда, без тых парудесят ро

-ків на сторінках „Нашого Слова“ Поліся стрічало ся по мірі часто, але там /в.НС/, більше іщы, як в однесіню до Лемків„не было справи“. Вказує ся -„справа е“!

Перевертам сторінкы ятвяжкых видань і аж мі стыд, же вшытко е ту для мя нове, захоплюче, незнане. Но, повідajte сами, ци не мож ся зафасцывувати: в полішукій бесіді Білорусь то - „Літвынь“ /Литва - Жмудь/, Україна - „Русынь“!/. Признате, же тото остатне, напротив логіці, найбарже шокує, хоц я знам?...

Полішукы, моім нескромным зданьом, як одруба національна сдиниця /в історичным аспекті/ мают меньшы осягніня як мы. Прото на днес сут, здає ся, барже до переду. І не дивота, територія, яку займают в компактній масі то /+,-/ 100 тысячі квадратных кілометрів. О численности фактычній „свідомого“ народу /яке то в нас модне, ні?!/ речы дашто конкретне - труднійше, кед зо самыма Білорусами не с найвесільше. Фактом е, што оживили ся дост міцно. В рамках

перестройкы е то рух /„рух“ в іх языку - „судідня“/ не лем в сфе -рі демократызациі соціальной справедливости, бо /і ту зачитуйме - в іх языку/:

Здавалос-бы, такы людэ мають можливну діяти в рамках програм Людового Фронта Литвині і Людового Судідня Русині. Лаж іх гэты програмы ціло нызавладають. Чому? По-перше, зо того шо гэты програмы игнорують одиноство Краю, его право на суверынтэты, нывыказуюця проті нысправядливому „Мыханьцького“ розбора Ётвызі, а проблемы нашы-ї змні хочуть, рыхты бы вчора бюрократы, розвезуваты побырыжно /літвыны з лівого берегу, русыны з правого/, шо выгледає, на менче, нысур'езным. По-другэ, в гэтых програмах упарто нызавваже іця /ітв'єга/ культура, яка мусыть маты всі права на самосты ного розвоая, /ітв'єга/ волада, яка в пырспыхтыны мусыть статы за дыржеву на Ётвызі. Ныпрызнаюця в гэтых програмах и самы /ітв'єгы/ еко прыдставныкы окрымного плыння.

Початок остатньої фразы, в наступстві фонетычній аналогії в лемківській бесіді може быти мылячий. Належыт го тлумачыты: „не сут узнаваны в тых програмах...“.

Сфера народových одчуть здає ся быти, штонайменьше серед інтелігенціі творчой ясна і конкретна. Видно то в вершы Василя Брыля „е - польшук“:

Ны літвыны и ны русыны
И ны русына је сын,
Је - ітвынцькы польшук
И сви рид ныпорыну!

Је в болтовн узрис,
Је Чырнобыль пырніс,
Је ныколы нумуму,
Бо у Бога миц быру.

Припомнийме сой, што в іх языку „русыны“ то Українец /„ны“ - „не“, „је“ - „я“/. Міцно повіджене, міцнійше нич мя ся то стараме повісты.

Аж шкода, же нес ту можливости помістити більше так прекрасных вершы. Може даколи переведеме іх на лемківську бесіду - хоц бы лем зато, жебысме піднесли ся на духу. Же на нашым східнославянськым великым по-двірці НЕ ЛЕМ МЫ, маленькы, не-добиты, стараме ся піднести!

